

Til: Dekanus

Dato: 09.09.2016

Saksnr.: 2013/7024 JENNYGR

Oversendelse av minoritetsundersøkelsen til dekanatet

I 2013 ble det nedsatt et utvalg – minoritetsutvalget – som fikk som mandat å undersøke særskilte utfordringer for studenter med minoritetsbakgrunn på masterstudiet i rettsvitenskap. Utvalget utarbeidet en spørreundersøkelse som ble sendt ut til mastergradsstudentene høsten 2015. Linda Gulli har analysert resultatene, som så er blitt diskutert i minoritetsutvalget og LiMU. Videre følger en oppsummering av undersøkelsen samt LiMUs anbefalinger til dekanatet om videre oppfølging. Minoritetsundersøkelsen samt en rapport om samme tema fra 2007, vedlegges.

Hvem har svart på undersøkelsen? Hva er en «minoritetsstudent»?

Totalt har 567 personer svart på undersøkelsen. Dette utgjør en svarprosent på 21,58 %. Det anslås at dette utvalget er tilnærmet lik den totale studentmassen for parameterne kjønn og alder (s. 4). Som «minoritetsstudent» regnes i denne undersøkelsen studenter som (a) er født i Norge eller et annet land i Europa med én eller begge foreldre født utenfor Europa, eller (b) er født utenfor Europa med én eller begge foreldre født i Norge eller et annet land i Europa. Dette utgjør totalt 60 studenter / om lag 12 % (s. 6) Som det påpekes i undersøkelsen, fanger denne kategorien verken opp nasjonale minoriteter (kvener, samer...) eller studentenes egne opplevelser av kulturell eller etnisk tilhørighet. Til sammenlikning opererer Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste med i overkant av 90 studenter med utenlandsk statsborgerskap på masterstudiet i rettsvitenskap i perioden 2012-2015.¹ Mangfold i Fokus i Akademia (MIFA) regner med en minoritetsandel på 9 % ved Det juridiske fakultet i 2013, hvor «minoritet» er definert som at vedkommende selv eller (begge) foreldrene er født utenfor Norden (s. 5).

1

http://dbh.nsd.uib.no/statistikk/rapport.action?visningId=123&visKode=false&column=arstall&index=5&formel=49&hier=insttype!9!instkode!9!fakkode!9!ufakkode!9!progkode&sti=Universiteter!9!Universitetet%20i%20Oslo!9!Det%20juridiske%20fakultet!9!Det%20juridiske%20fakultet¶m=arstall%3D2016!8!2015!8!2014!8!2013!8!2012!9!semester%3D3!9!dep_id%3D1!9!insttype%3D11!9!instkode%3D1110!9!fakkode%3D230!9!ufakkode%3D000

Administrasjonsseksjonen
Kontoradr.:

Telefon: 22 85 50 50
Telefaks: 22 85 98 40
postmottak@jus.uio.no
www.jus.uio.no

Funn i undersøkelsen.

Som også leder av minoritetsutvalget Herman Bruslerud påpeker (s. 1-2), er det få markante funn i undersøkelsen. Følgende temaer kan likevel trekkes frem som relevante for minoritetsstudentene:

- 1) Minoritetsstudentene er opptatt av å ha et yrke hvor de kan gjøre noe for samfunnet og hjelpe mennesker (s. 6).
- 2) Minoritetsstudentene er i større grad enn vestlige studenter bekymret for om de får relevant jobb etter studiene, og det er en sterkere oppfatning blant minoritetsstudentene at jurister med ikke-vestlig bakgrunn kan ha dårligere karrieremuligheter (s. 9).
- 3) En større andel av majoritetsstudentene har foreldre med juridisk eller annen høyere utdanning (s. 10-12).
- 4) Minoritetsstudentene ser ikke ut til å oppleve større utfordringer knyttet til språk. Samtidig har så mange som 43,3 % av *alle* som har besvart undersøkelsen, oppgitt at de til tider finner språket i lærebøkene vanskelig (s. 12-13).
- 5) Minoritetsstudenter oppgir i større grad enn majoritetsstudenter at de ganske eller svært ofte har opplevd at sosiale arrangementer har mye fokus på alkohol, men totalt 83,3 % av *alle* studentene opplever det slik (s. 13-14).

Tiltak og anbefalinger.

LiMU har behandlet saken i to runder, på møtene 31. mai og 8. september 2016. LiMU anser det som positivt at fakultetet allerede i flere år har arbeidet med tiltak som er relevante for flere av temaene i (1)-(5), nærmere bestemt å synliggjøre andre potensielle arbeidsgivere enn de store advokatfirmaene (det offentlige, NGOer...), klarspråk i juristutdanningen og alternativer til alkohol i fadderuka. LiMU vil oppfordre fakultetet til å fortsette med og intensivere arbeidet på disse områdene.

I lys av Minoritetsutvalgets anbefalinger om å følge opp den opplevde forskjellen i karrieremuligheter (s. 2), vil LiMU be fakultetet vurdere to nye tiltak, økt bruk av forbilder/rollemodeller og en mentorordning for minoritetsstudenter.

For å hjelpe på oppfatningen om at jurister med minoritetsbakgrunn har færre muligheter i sin videre karriere, er det viktig at fakultetet er bevisst på å synliggjøre relevante personer med minoritetsbakgrunn ikke bare i arrangementer og annet materiale som retter seg mot

minoritetsstudenter, men også og kanskje særlig der hvor studentmassen som helhet er målgruppen.²

En mentorordning for minoritetsstudenter, hvor fakultetets ansatte bidrar som mentorer, vil kunne bidra til å kompensere for mangelen på familie/nettverk med juristbakgrunn for de som føler behov for det, få hjulpet de som trenger det i gang med studiet, samt være viktig for å synliggjøre fakultetet som en aktuell karrierevei. Samtidig vil LiMU presisere at en mentorordning kan virke stigmatiserende og bidra til å fremstille minoritetsstudentene som «svake». Det er derfor viktig at en eventuell mentorordning utformes i samarbeid med organisasjonen Mino.Jur (Minoritetsjurister ved Det juridiske fakultet).³ Avtroppende leder for Mino.Jur deltok på LiMU-møtet 8. september, og uttalte seg positivt til en mentorordning som skissert.

Tilslutt ber LiMU fakultetet utrede behovet for et formalisert samarbeid mellom Mino.Jur og studie-, eksamens- og kommunikasjonsseksjonen. Er det for eksempel informasjon som savnes av minoritetsstudentene, eller som kunne vært formidlet til dem på en annen måte?

Rapporten fra 2007.

Rapporten som nå foreligger, er en oppfølging av rapporten «Minoritetsstudenter og masterstudiet i rettsvitenskap» fra 2007, som kommer med seks anbefalinger. Det har skjedd store endringer i jusstudiet siden 2007, og mange av anbefalingene går inn i pågående arbeid med studentoppfølgingen og rekruttering av studenter, deriblant deltakelse i UiOs rekrutteringstiltak som Åpen dag, justeringer av fadderordningen og fadderuken og tilrettelegging av nettverk gjennom basisgrupper og treffetid. LiMU vil imidlertid trekke frem to av rapportens anbefalinger som fortsatt er relevante:

- *Innhente kunnskap om hvorfor minoritetsungdom søker eller ikke søker jusstudiet.* Det pågår en diskusjon ved UiO om mulige tiltak på studier med ujevn kjønnsfordeling, herunder masterstudiet i rettsvitenskap. Eventuelle tiltak for å få flere gutter inn på studiet, må ta utgangspunkt i kunnskap om ungdom på ungdomsskolen og videregående. LiMU anbefaler at eventuelle undersøkelser av hvorfor ungdom (ikke) søker eller kommer inn på jusstudiet og hva som skal til for å få dem til å gjøre det, ser kjønn og minoritetsbakgrunn i sammenheng.
- *Rekruttering av personer med minoritetsbakgrunn til vitenskapelige stillinger.* Det er et uttrykt ønske, blant annet i LiMUs mandat, at sammensetningen av fakultetets studenter og

² De nåværende karriereintervjuene på nettsidene til mastergraden i rettsvitenskap er et godt eksempel på bruk av rollemodeller: <http://www.uio.no/studier/program/jus/karriereintervjuer/>

³ <http://www.jus.uio.no/livet-rundt-studiene/organisasjoner/minojur.html>

ansatte skal speile befolkningen forøvrig. Kvinneandelen blant de faste vitenskapelig ansatte øker, men andelen med minoritetsbakgrunn er fortsatt liten. Rapporten anbefaler blant annet å rekruttere personer med minoritetsbakgrunn som timelærere og vitenskapelige assistenter, siden disse stillingene gjerne fungerer som et skritt på veien mot stipendiatstilling. Timelærere med minoritetsbakgrunn vil dessuten ha den fordel at de kan fungere som rollemodeller/forbilder for minoritetsstudentene.

Med hilsen

Inga Bostad
leder av LiMU

Jenny Graver
sekretær for LiMU

Vedlegg:

- Rapport fra minoritetsundersøkelsen ved Det juridiske fakultet 2016
- Minoritetsstudenter og masterstudiet i rettsvitenskap, rapport fra 2007

Saksbehandler:

Jenny Graver

+4722842051, jenny.graver@jus.uio.no

Rapport fra minoritetsundersøkelsen ved Det juridiske fakultet 2016

1. Innledning

Likestillings- og mangfoldsutvalget (LiMU) nedsatte i 2013 et eget utvalg (minoritetsutvalget) som fikk følgende mandat:

«I henhold til rapporten ‘Minoritetsstudenter og masterstudie i rettsvitenskap’ fra 2007 er det ‘generelt sett ønskelig at juristprofesjonen har en sammensetning som i noen grad speiler befolkningen. Blant annet av denne grunn er det ønskelig med et større innslag av jurister med minoritetsbakgrunn i alle deler av juristprofesjonen’. Det har nå gått over fem år siden rapporten ble avgitt. Det er ønskelig å kartlegge dagens situasjon på nytt.

Utvalget skal kartlegge hvorvidt det er særskilte utfordringer som studenter med minoritetsbakgrunn – språklig, kulturell eller livssynsmessig – står overfor på det juridiske masterstudiet, sammenlignet med studentene for øvrig. Det skal også analyseres om det er spesielle forskjeller mellom minoritetsstudenter på bakgrunn av kjønn. Utvalget skal på bakgrunn av en slik kartlegging foreslå å begrunne tiltak som kan avhjelpe eventuelle utfordringer studenter med minoritetsbakgrunn står overfor.»

Minoritetsutvalget har hatt noen utskiftninger i sammensetning, men bestod til slutt av studentene Vjosa Maxhuni, Fatima Dahri, Omar Tashakori, rådgiver Marius S. Fuglum, Hadi Strømmen Lile og førsteamanuensis Herman Bruserud (leder). Dahri er nå ferdigutdannet. Etter en rekke diskusjoner og møter med ulike miljøer, utarbeidet minoritetsutvalget en undersøkelse som ble sendt til studentene på Masterstudiet i rettsvitenskap høsten 2015. Resultatene av undersøkelsen er analysert og presentert av førstekonsulent Linda Gulli, og følger på side 3.

I det følgende presenteres hovedfunnene i undersøkelsen og minoritetsutvalgets anbefalinger.

2. Funn

En generell observasjon fra undersøkelsen, er at det ikke synes å foreligge store forskjeller mellom studenter med minoritetsbakgrunn og studenter med majoritetsbakgrunn. Det er svært få signifikante utslag. Enkelte utslag er det likevel å merke seg.

I undersøkelsen er det noen spørsmål som knytter seg til bakgrunn. I denne sammenheng kan man merke seg at det er relativt markant forskjell i oppgitt utdanningsnivå for studentenes foreldre, ved

en sammenligning mellom minoritetsstudentene og majoritetsstudentene. Minoritetsstudentenes foreldre har lavere utdanningsnivå enn majoritetsstudentene.

Enkelte av spørsmålene relaterer seg til yrkesvalg og forventninger til arbeidsmarkedet.

På spørsmål om motivasjon for valg av yrke, oppgir studenter med minoritetsbakgrunn i større grad «å gjøre noe for samfunnet» og «å hjelpe andre mennesker» som motiverende faktorer enn studenter med majoritetsbakgrunn.

Samtidig oppgir minoritetsstudentene i større grad enn majoritetsstudentene at de er «uenige» eller «helt uenige» i påstanden at jurister med ikke-vestlig bakgrunn har like karrieremuligheter som jurister med vestlig bakgrunn.

I spørsmålene som knytter seg til studiet og studiemiljøet er det få markante utslag. Blant annet er det her grunn til å merke seg at det ikke synes å være noen sterk korrelasjon mellom minoritets- eller majoritetsbakgrunn og språkforståelse.

Det eneste stedet det synes å være et visst utslag, knytter seg til alkohol, da det er noe høyere andel av minoritetsstudentene som opplever negative sider ved alkoholfokus i studentmiljøet.

3. Anbefalinger

Siden det er få markante utslag i undersøkelsen, er det etter minoritetsutvalgets syn ikke særskilte tiltak som utpeker seg som adekvate. Det mest nærliggende utslaget å ta tak i fra fakultetets side synes å være en i hvert fall opplevd forskjell i karrieremuligheter.

Det kan også være grunn til å følge opp at minoritetsstudenter i noe større grad opplever negative sider ved alkoholfokus i studentmiljøet. Minoritetsutvalget kjenner til at det er tatt initiativ til å opprette særskilte faddergrupper i forbindelse med studiestart for de studentene som ønsker noe annet enn de tradisjonelle faddergruppene. Dette kan være et adekvat tiltak i denne sammenhengen. Tilsvarende kan en særskilt oppfordring til studentforeningene om å ha arrangementer med mindre alkoholfokus være adekvat.

På vegne av minoritetsutvalget

Herman Bruserud
leder

MINORITETSSTUDENTER VED DET JURIDISKE FAKULTET, UIO.

Denne rapporten er utarbeidet på bakgrunn av et ønske om å få bedre kunnskap om situasjonen til studenter med minoritetsbakgrunn på Masterstudiet i rettsvitenskap. Likestillings- og mangfoldsutvalget ved Det juridiske fakultet, gjennomførte høsten 2015 en spørreundersøkelse, der samtlige studenter på studiet ble oppfordret til å svare, for å kunne kartlegge eventuelle særlige utfordringer som studenter med minoritetsbakgrunn erfarer. Av 2627 studenter, var det 567 som svarte, hvilket gir en svarprosent på 21,58.

BAKGRUNN OG MANDAT

At UiOs studenter og ansatte skal ha like muligheter uavhengig av kjønn, etnisitet og funksjonsevne er et uttalt mål, som gjenspeiles i handlingsplanen for likestilling og mangfold ved det juridiske fakultet 2015-2017. Masterstudiet i rettsvitenskap danner grunnlag for inntreden i en rekke roller i samfunnet, fra de juridiske profesjoner til offentlig forvaltning og ulike lederposisjoner. Det er ønskelig at juristbestanden i stor grad gjenspeiler befolkningen. I dagens Norge, der en økende del av befolkningen har bakgrunn fra andre kulturer, er det derfor viktig å legge til rette for tiltak som kan bedre rekrutteringen av studenter med minoritetsbakgrunn, så vel som å forhindre at disse faller fra underveis.

Årets undersøkelse følger opp en undersøkelse fra 2007 om «Minoritetsstudenter og masterstudie i rettsvitenskap». Den gangen ble det foreslått tiltak som skulle øke andelen minoritetsstudenter ved fakultetet, forbedre informasjon om studiet og dets yrkesmuligheter, motvirke diskriminering og tilrettelegge for god integrering og studiegjennomføring. Utvalget ble også bedt om vurdere tiltak som kunne øke andelen med minoritetsbakgrunn blant de vitenskapelige og administrativt ansatte, og om minoritetsspørsmål kunne ivaretas bedre i forskning og undervisning. Målet med den nye undersøkelsen er å kartlegge hvorvidt det, 8 år senere, er særskilte utfordringer som studenter med minoritetsbakgrunn står overfor, språklig, kulturelt og livssynsmessig, sammenlignet med studentene for øvrig. Videre å vurdere om det er markante forskjeller mellom minoritetsstudenter på bakgrunn av kjønn.

Utvalget skal på bakgrunn av en slik kartlegging foreslå og begrunne tiltak som kan avhjelpe eventuelle utfordringer studenter med minoritetsbakgrunn står overfor. Resultatene skal danne grunnlag for fakultetets arbeid med mangfoldsspørsmål de kommende årene.

DATAMATERIALET

Spørreundersøkelsen som Likestillings- og mangfoldsutvalget har utviklet består av cirka 30 kategoriske spørsmål rettet inn mot seks temaer, herunder sosial bakgrunn, framtidsplaner, karriereutsikter, språk, studentmiljø og holdninger til mangfold. Studentene ble stilt spørsmål som: Hvilke forhold anser du som viktige for ditt yrkesvalg etter studiene? Er du bekymret for at det kan bli vanskelig for deg å få en relevant og meningsfull jobb? Har du deltatt på arrangementer i forbindelse med fadderuken? Har du opplevd tilfeller der det er vanskelig å forstå språket i lærebøkene/undervisningen/eksamensoppgaver?

En utfordring med spørreundersøkelsen er den lave svarprosenten. Undersøkelsen ble sendt ut til samtlige studenter på masterprogrammet i rettsvitenskap. Det er nærliggende å tro at noen kan ha unnlatt å svare på undersøkelsen fordi de ikke oppfatter seg selv i målgruppen, andre vil trolig tenke at den ikke relevant, de har ikke tid, tilhører ikke en minoritet og lignende, selv om alle ble oppmuntret til å svare. I alle undersøkelser vil det også være en god del som ikke ønsker delta, til tross for at de har erfaringer og kjennskap til tematikken. Populasjonens størrelse gjør imidlertid at vi like fullt har et utvalg på 567 personer. Hvis vi ser på parametere som kjønn- og aldersfordeling ser det også ut for at vi opererer med et utvalg som er tilnærmet lik populasjonen. At cirka 47 prosent av respondentene var i aldersgruppen 22-25 år, tilsvarer antall studenter i den alderen ved fakultetet¹. Videre, at svarprosenten blant kvinner er 70 prosent og menn 30 prosent er ikke urovekkende, når man kjenner kjønnsfordelingen blant studenter ved fakultetet, som er om lag 65 prosent kvinner, 35 prosent menn.² Det er heller ikke uvanlig at svarprosenten er noe høyere blant kvinner enn menn ved spørreundersøkelser. Samtidig, er det ikke nødvendigvis et poeng å skulle generalisere fra minoritetsstudentenes erfaringer. Det viktigste vil være å trekke frem noen temaer som angår studenter med minoritetsbakgrunn mer enn resten av studentpopulasjonen, som vi kan lære av.

MINORITET?

NSDs Database for statistikk om høyere utdanning (DBH) publiserer årlig statistikk over utenlandske studerende ved norske høyskoler og universiteter, dvs. som har utenlandsk statsborgerskap. Statistikken viser at Det Juridiske fakultet ved Universitetet i Oslo hadde 525 registrerte studenter med utenlandsk

¹ Kilde: NSD, Database for statistikk om høyere utdanning. <http://bit.ly/1IDF5He>

² Kilde: NSD, Database for statistikk om høyere utdanning. <http://bit.ly/1HGuikJ>

statsborgerskap i 2015, året før var tallet 496 året og i 2011 386. Tilsvarende har UiO siden 2006 innhentet årlige opplysninger om studenters familietilhørighet i forbindelse med semesterregistrering, ledet av Mangfold i Fokus i Akademia (MIFA). MIFA opererer med at juridisk fakultet hadde en minoritetsandel på 9 prosent i 2013. MIFA definerer minoritetsstudenter som studenter som oppgir at de selv eller (begge) foreldrene er født utenfor Norden. Det samme gjorde fakultetet, da «Minoritetsstudenter og masterstudie i rettsvitenskap» undersøkelsen ble gjort i 2007. Det er ikke mulig ut fra denne undersøkelsen å benytte den samme definisjonen, da man ikke har oversikt over hvor mange som er født i Norden.³

Ser vi på samtlige som oppgir at de *eller* deres foreldre er født utenfor Norge utgjør dette en gruppe på 109 respondenter (cirka 20 prosent).⁴ I de tilfellene der studentene oppgir flere svar, eksempelvis Norge, annet land i Europa og Asia, har vedkommende blitt kodet med Asia. Hele 77 studenter oppgir å ha en slik flerkulturell bakgrunn, i 74 av tilfellene hadde studenten krysset av i boksen Norge så vel som annet alternativ. Man kan anta at mange av disse selv er såkalte annengenerasjonsinnvandrere, men det kan også være slik at én av foreldrene er fra Oseania, mens den andre og en selv er født i Norge, eller at begge foreldrene er født i Norge, og man selv er født i Frankrike. Det er således noen utfordringer knyttet til å benytte spørsmålet som indikator på minoritetsbakgrunn. Like fullt kan nevnes at man kan være født i Norge, og ha foreldre som er født i Norge og ha minoritetsbakgrunn, som gjerne er tilfelle for nasjonale minoriteter og samer.

Dataene i denne undersøkelsen gir ingen informasjon om individenes egen opplevelse av kulturell eller etnisk tilhørighet, i klassisk sosiologisk forstand (se for eksempel Prieur 2004, Fekjær 2007). I stedet har man på bakgrunn av eget eller foreldrenes fødeland blitt plassert i en majoritet- eller minoritetskategori. Studentene med bakgrunn fra Norge *og/eller* Europa utgjør en gruppe på 507 personer. Nasjonale minoriteter vil på dette grunnlag falle bort, da de kategoriseres som norske, selv om man selv definerer sin etnisitet som for eksempel kven. Det er like fullt vanskelig å vite hvilken tilhørighet studentene med annen landbakgrunn, religion, osv. enn sine foreldre opplever å ha.

MIFAs rapport viser til at en god del av studentene ikke ønsker å svare på spørsmålet om fødested. I 2013 lå dette tallet på 7 %. MIFA erfarer at andelen som ikke vil svare varierer fra fakultet til fakultet, og at det også

³ Følgende svaralternativer ble gitt: Norge, Annet land i Europa, Asia, Midtøsten, Afrika, Nord-Amerika, Sør-Amerika, Annet.

⁴ Det er ikke mulig å skille studenten fra dens foreldre slik spørsmålet er formulert.

synes å være en høy andel med «ikke typisk norske navn» blant disse, særlig ved de profesjonsrettede programmer. Kanskje er det flere som ikke ønsker å identifisere seg med en minoritetsbakgrunn, eller som ikke synes dette er relevant for deres studentstatus. I vår undersøkelse var dette ikke et alternativ, man kan imidlertid tenke seg at de som ikke ønsker svare, synes det er relevant eller lignende, har unnlatt å svare på undersøkelsen.

UTVALGET

Studentene som inngår i analysen er altså *enten* født i Norge eller Europa, med foreldre født i Norge og/eller Europa (majoritetsstudenter), *eller* de er født i Norge eller annet land i Europa med én eller to foreldre født i land utenfor Europa (minoritetsstudenter), *eventuelt* at de selv er født utenfor Europa, med én eller to norskfødte foreldre eller foreldre fra annet land i Europa (minoritetsstudenter). Vi står med denne inndelingen igjen med en minoritetskategori på 60 studenter, tilnærmet lik 12 prosent. En implikasjon av avgrensningen er at studenter fra europeiske land ikke blir definert som minoritetsstudenter i analysen. Avgrensningen skyldes til dels det tilgjengelige datamaterialet, så vel som en antagelse om at de kulturelle, verdimeslige og språklige forskjellene øker utenfor Europa. For eksempel forventes en svenskfødt student, med en norsk og en engelsk forelder, å ha en bakgrunn som er mer lik majoritetsstudentene, enn hva som er tilfellet for de som har to pakistanske foreldre.

ANALYSETEKNIKKER

Problemstillingene som tas opp i denne undersøkelsen har blitt testet ved hjelp av frekvensfordeling og krysstabellanalyse i SPSS. Krysstabellanalyse gir en enkel og skjematisk oversikt over forholdet mellom to variabler. Vi har godtatt en 5 prosents sannsynlighet for at resultatene kan skyldes tilfeldigheter (et signifikansnivå på 0,05). Resultatet av kji-kvadrattestene oppgis for å antyde signifikansnivået for resultatet, med andre ord sannsynligheten for at sammenhengen man finner mellom to variabler er tilfeldig. De fleste av variablene i denne spørreundersøkelsen er på nominalnivå. Det vil si at de er gjensidig utelukkende, men kan ikke rangeres på noen måte, hvilket får betydning for hvilke analysemetoder som kan benyttes. Analysen er gjort i flere trinn, fra de enkle parametere som kjønn (397 av 567 respondenter er kvinner) og landbakgrunn (458 av 567 respondenter oppgir at de eller minst én av foreldrene er født i Norge), til forsøk på å se sammenhenger mellom studiehverdag, foreldrenes utdanningsnivå og minoritetsbakgrunn. Første trinn i analysen var å gi hvert svaralternativ en tallmessig verdi, slik at SPSS kan behandle dataene. I

undersøkelsen hadde vi cirka 30 kategoriske og rangordnede spørsmål. De langt fleste av spørsmålene er kategoriske, det vil si at det vi kan si noe om, er at en som har krysset av, er forskjellig fra en annen. Vi kan bruke disse spørsmålene til å uttale oss om likheter og forskjeller. Noen av variablene måtte operasjonaliseres ytterligere. Eksempelvis ble de åtte opprinnelige kodene for landbakgrunn kodet om til verdiene 1 og 2, for *vestlig* og *ikke-vestlig*.

BESKRIVELSE AV FUNNENE

Den typiske studenten i utvalget er en kvinne i alderen 22-25 år, født i Norge, med foreldre født i Norge, som er agnostiker. Tilsvarende er den typiske minoritetsstudenten en kvinne i alderen 22-25 år, som har et uavklart/har ikke tatt stilling til religion. Det er en betydelig lavere andel studenter som er *over* enn *under* 25 år, nærmere bestemt 132 av 567 studenter, hvilket tilsvarer 22 prosent. Kun 7 av minoritetsstudentene er *over 25 år*, disse er tilnærmet likt fordelt på kjønn. Blant studentene med minoritetsbakgrunn, med en alder *under 25*, er andelen kvinner tre ganger så høy som menn.

Totalt 19 personer oppgir å ha islam eller hinduisme som livssyn, hvis man ikke teller med de som har gitt flere svar på spørsmålet. Disse medregnet er tallet oppe i 22. 15 av disse inngår i gruppen med minoritetsstudenter slik den er definert. Totalt krysser 29 av 567 respondenter av for mer enn ett alternativ på spørsmålet om religion, til tross for at det finnes en *uavklart/har ikke tatt stilling*-kategori og en *annet*-kategori. Utover muligheten for at respondentene oppgir «tullesvar», så kan det være at mange svarer for både seg selv og sine foreldre, da spørsmålet kommer i etterkant av spørsmålet om omhandler ens eget og foreldrenes fødeland. Flersvarene har i analysen blitt kodet om til *uavklart/har ikke tatt stilling*.

FREMTIDSPLANER: YRKESVALG

9 av 10 studenter i utvalget svarer at de anser det at de kan benytte sine evner som viktige for yrkesvalg etter studiet, så vel som et yrke som tilfredsstillere deres faglige interesser (tabell 1 og 2). Her er ingen vesensforskjell mellom minoritets- og majoritetsstudentene. Videre er høy inntekt av *noe betydning* eller *viktig* for 9 av 10 studenter: En noe høyere andel av studentene med minoritetsbakgrunn oppgir det som *viktig* med høy inntekt (41,7 prosent) enn de med majoritetsbakgrunn (26,2 prosent). Ser vi imidlertid samlet på de to kategoriene som sier at inntekt er av betydning, er det ingen forskjell mellom de to. Cirka 10 prosent av studentene i begge kategorier svarer at høy lønn har *ingen betydning* (tabell 3). Videre svarer

en noe høyere andel av minoritetsstudentene at et vel ansett yrke er *viktig*, og at det er viktig med mulighet for å få en ledende stilling. Men ser vi igjen på kategoriene *noe betydning* og *viktig* sammenstilt, er liten forskjell mellom majoritets- og minoritetsstudentene (tabell 4 og 5).

Rettsvitenskap er et utpreget nasjonalt fag i en stadig mer global verden. Dermed er det kanskje heller ikke så overraskende at hverken majoritet- eller minoritetsstudentene fremstår som spesielt opptatt av at studiet skal gi dem karrieremuligheter i utlandet (tabell 6). En langt større andel av studentene svarer at nærhet til hjemlassen deres er av noe betydning eller viktig for yrkesvalget: Kun én femtedel av majoritetsstudentene og en fjerdedel av minoritetsstudentene oppgir at nærhet til hjemlassen er uten betydning (tabell 7).

På spørsmålene som omhandler selvstendighet, samarbeid og samfunnsbidrag, fordeler svarene seg ganske likt hva gjelder selvstendig arbeid, med unntak av at en noe høyere andel av minoritetsstudentene oppgir at dette ikke er av betydning for dem, 11,7 prosent, sammenlignet med 4,3 prosent av majoritetsstudentene (tabell 8). Når det gjelder samarbeid svarer en noe større andel av minoritetsstudentene at dette er viktig for dem sammenlignet med majoritetsstudentene, men det er også en høyere andel minoritetsstudenter, 11,7 prosent, som oppgir at samarbeid har ingen betydning for yrkesvalg, sammenlignet med 7,1 prosent av majoritetsstudentene (tabell 9). På spørsmålet om det å gjøre noe for samfunnet er avgjørende for yrkesvalg skiller minoritetsstudentene seg fra resten ved at så mange som 76,7 prosent svarer at det å gjøre noe for samfunnet er viktig, mens 13,3 prosent mener det er av noe betydning. Blant majoritetsstudentene er fordelingen 60,2 prosent (viktig), 31 prosent (noe betydning). 8,5 prosent av studentene i begge grupper svarer at det å gjøre noe for samfunnet ikke har betydning for valg av yrke (tabell 10). 73,3 prosent av minoritetsstudentene at det er viktig med et yrke hvor de kan hjelpe mennesker, i motsetning til 58,8 prosent av majoritetsstudentene. Videre svarer 18,3 prosent av minoritetsstudentene at det er av noe betydning, mot 32,9 prosent av majoritetsstudentene, mens 5 prosent av minoritets- og 7,5 prosent av majoritetsstudentene svarer at det har ingen betydning (tabell 11).

Litt over halvparten av studentene svarer at mye fritid og ferie er av noe betydning for deres yrkesvalg, mens det har ingen betydning for 17,2 prosent av majoritetsstudentene og 31,7 prosent av minoritetsstudentene (tabell 12). På et annet av spørsmålene som omhandler sosialt liv svarer opp mot 9 av 10 at det å arbeide med det samme som mine venner har ingen betydning, her er det ingen utmerkete forskjeller mellom de to, men en noe høyere andel av majoritetsstudentene svarer at det er av noe

betydning med 12,4 prosent, sammenlignet med 6,7 prosent av minoritetsstudentene (tabell 13). Å ha et yrke som lar seg kombinere med barn er svært viktig for halvparten av respondentene, og så mange som 85 prosent mener det har noe betydning. Her er det ingen forskjell på de med og uten minoritetsbakgrunn (tabell 14). Til sist er det en viss forskjell mellom de to gruppene i forhold til hva de svarer på spørsmål om det har betydning for yrkesvalg at foreldrene blir stolte av dem. Her svarer 39,4 prosent av majoritetsstudentene, sammenlignet med 23,3 prosent av minoritetsstudentene at dette har ingen betydning. Videre svarer en tilnærmet lik prosent på 43,2 (majoritet) og 45 (minoritet) prosent at det har noe betydning, mens det for 17 prosent av majoritetsstudentene og 28,3 prosent av minoritetsstudentene er viktig at foreldrene blir stolte (tabell 15).

FREMTIDSPLANER: KARRIEREMULIGHETER

I tillegg til spørsmålene knyttet til fremtidig yrke, ble studentene bedt om å rangere hvor enig eller uenig de var i følgende påstander: «Kvinnelige og mannlige jurister har like gode karrieremuligheter», «Jurister med ikke-vestlig bakgrunn har like gode karrieremuligheter som jurister med etnisk norsk bakgrunn» og «Jurister med vestlig bakgrunn har like gode karrieremuligheter som jurister med etnisk norsk bakgrunn».

Krysstabellanalysene viser at minoritetsstudenter, i noe større grad enn vestlige, er bekymret for om de får seg en relevant og meningsfull jobb etter studiene. På spørsmålet om jurister med *ikke-vestlig* bakgrunn har like gode karrieremuligheter som jurister med norsk bakgrunn er skillet mest markant, her sier cirka 20 prosent av majoritetsstudentene seg litt eller helt uenig i påstanden sammenlignet med 37 prosent av minoritetsstudentene. Det er også en langt større andel som er *helt uenig* i påstanden, 11,7 prosent av minoritetsstudentene, sammenlignet med 3,7 prosent av majoritetsstudentene. Et tilsvarende antall minoritetsstudenter, 10 prosent, svarer at de er *helt enig* i påstanden om at ikke-vestlige har like gode karrieremuligheter som de med etnisk norsk bakgrunn. Det er med andre ord langt i fra slik at samtlige studenter med minoritetsbakgrunn har en lik opplevelse av sine og/eller andres karriereutsikter. En manuell titt på de respondentene som svarer at de er *ganske* eller *helt uenige* i at ikke-vestlige juristers karrieremuligheter er like gode som etnisk norske, viser at om lag halvparten av disse oppgir islam eller hinduisme som livssyn, og kan betegnes som både etniske og religiøse minoriteter. Blant samtlige minoritetsstudenter med én av disse to religionene som livssyn er det én person som er *helt enig* og én

person som er *ganske enig* i påstanden om at ikke-vestlige jurister har like gode karrieremuligheter som de med etnisk norsk bakgrunn.

På spørsmål om jurister med *vestlig* bakgrunn har like gode karrieremuligheter som norske jurister er svarene tilnærmet jevnt fordelt mellom minoritet- og majoritetsstudentene. En noe høyere andel av minoritetsstudentene svarer at de er ganske enig i påstanden, men ser vi på kategoriene *helt enig* og *ganske enig* sammen er forskjellen minimal.

På spørsmål om kvinnelige og mannlige jurister har like gode karrieremuligheter svarer en større andel av de ikke-vestlige studentene at de er helt uenige i uttalelsen enn blant majoritetsstudentene. Ser man også her kategoriene *helt uenig* og *ganske uenig* sammen, er fordelingen tilnærmet lik. De statistiske testene viser imidlertid kun en svak sammenheng, i tilfellene der forholdet mellom de to variablene er signifikant. Hvis man derimot sammenstiller variablene karrieremuligheter og kjønn får tabellene et ganske annet uttrykk. Her konsentrerer de kvinnelige studentenes svar seg i stor grad seg på midten, mens mennene i langt større grad svarer at de er *ganske* eller *helt enig* i at kvinnelige og mannlige studenter har like gode karrieremuligheter. Hele 87,7 prosent av mennene er enige i utsagnet, sammenlignet med 73,6 prosent av de kvinnelige studentene. Den største forskjellen er at 42,4 prosent av mennene er *helt enig* i at kvinnelige og mannlige studenter har like gode karrieremuligheter, mens kun 14,9 prosent av kvinnene svarer det samme. Den statistiske testingen av forholdet mellom kjønn og hva man svarer på spørsmålet om kvinnelige og mannlige juristers karrieremuligheter bekrefter et signifikant forhold, med en sterk forbindelse, indikert av Cramer's V. På spørsmål om jurister med ikke-vestlig bakgrunn har like gode karrieremuligheter som jurister med etnisk norsk bakgrunn, er en større andel kvinner (79,6 prosent) enn menn (75,4 prosent) enige i uttalelsen. Andelen menn som er *helt uenig* i denne uttalelsen er nesten 3 prosentpoeng større enn andelen kvinner som er det.

FORELDRE, BAKGRUNN OG UTDANNING

Jusstudiet er et studium som tradisjonelt har vært preget av stor grad av selvrekuttering, opprinnelig med et klart sammenfall mellom fars yrke og sønnens studievalg. I dag er kvinner klart overrepresentert på

masterstudiet i rettsvitenskap, hvilket gjenspeiles i denne undersøkelsen, der 70 prosent av respondentene er kvinner. Blant de med minoritetsbakgrunn er tallet enda litt høyere, 3 av 4 respondenter er kvinner.

Endringene i rekrutteringsgrunnlag til tross har man også i nyere tid vært opptatt av maktspektet ved at profesjonen for mange synes å gå i arv (Olaussen 2015, Marianne Nordli Hansen 2009), så vel som at barn av jurister antas å få mye gratis over middagsbordet. Sett i sammenheng med det Pierre Bourdieu (1984; 2006) betegner som kulturell kapital, en iboende kjennskap til en kultur, uttrykt gjennom språk, dannelse, klesstil osv. vil barn av jurister spesielt og fra høyere samfunnslag generelt ha et fortrinn på studiet.

Arbeiderklassen er i forlengelsen bærere av et habitus og en kulturell kapital som ikke vektlegges, formidles og verdsettes i utdanningssystemet, hvilket medfører at elever med lav kulturell kapital vil oppfatte skolen som fremmed (Bourdieu og Passeron 1977).

Bourdieu's teori har rot i et klassesdelt fransk samfunn på 60- og 70-tallet. Samtidig peker den på noen generelle aspekter som viser seg viktig når det gjelder prestasjoner og utdanningsvalg blant ulike grupper (se for eksempel Marianne Stærkebye Leirvik 2014). Sammenhengen mellom sosial bakgrunn og utdanningsvalg er godt dokumentert i Norge (se for eksempel Hansen 1999, Fekjær 2007). At foreldres utdanningsnivå har betydning for barnas skolegang har ofte vært diskutert (Nordahl 2003, Raaum 2003, Bakken 2010). Tilsvarende at foreldrenes utdanningsbakgrunn gir en stor del av forklaringen på hvorfor innvandrerelever gjør det betydelig dårligere på skolen (SSB 2013). Samtidig viser studier at særlig annengenerasjonsinnvandrere i stor grad velger eliteutdanninger, uavhengig av foreldrenes utdanningsnivå (Støren 2009). Denne spørreundersøkelsen har ikke hatt som formål å kartlegge hvor godt studenter med minoritetsbakgrunn presterer på studiet, og vi har ingen data på studentenes prestasjoner. Det vi imidlertid kan se er at studentene med minoritetsbakgrunn i større grad enn majoriteten har foreldre som ikke har fullført grunnskole og/eller videregående skole. 15,5 prosent av fedrene og 26,6 prosent av mødrene til minoritetsstudenter har grunnskole eller ikke fullført grunnskole som bakgrunn. De tilsvarende tallene blant de med majoritetsbakgrunn er henholdsvis 6,4 og 3,9 prosent.

På spørsmål om foreldrene er jurister oppgir tilnærmet 8 prosent at far er jurist og 6 prosent at mor er jurist. Blant de med minoritetsbakgrunn er det kun 1 student som har forelder med juristbakgrunn. 80 prosent av fedrene til majoritetsstudentene oppgis å ha en eller annen form for høyere utdanning sammenlignet med 57 prosent av de med minoritetsbakgrunn. Blant mødrene er tallene henholdsvis 72 og 62 prosent. På spørsmål om hvilken sektor foreldrene jobber i er det ingen utpreget forskjell mellom de to i

forhold til fordelingen i offentlig og privat sektor. En langt større andel av studentene med majoritetsbakgrunn har imidlertid foreldre i toppstillinger innenfor begge sektorer.

SPRÅK

Språk krever kulturspesifikk kunnskap som det vil være rimelig å anta at minoritetsstudenter besitter i mindre grad enn majoriteten av studentene, spesielt med tanke på at minst 35 av studentene i minoritetskategorien er født utenfor Norge. Med opptak på høyere utdanning som bakgrunnsteppe er det like fullt liten grunn til å tro at beherskelse av norsk språk vil være av avgjørende betydning for noen av studentene som her inngår. Ikke minst fordi rettsvitenskapens innretning innebærer at de studentene som søker opptak sannsynligvis har fortrolighet med både norsk språk, kultur og samfunn.

Kun 36 av 567 studenter oppgir å ha et annet morsmål en norsk. Av disse er 15 vestlige og 21 ikke-vestlige. Det kan tyde på at så mange som to tredjedeler av studentene i minoritetskategorien har en sterk kulturell tilknytning til Norge gjennom språket. Undersøkelsen viser samtidig at så mange som 43,4 prosent av *alle* respondentene til tider finner språket i lærebøkene vanskelig. Cirka 20 prosent har opplevd språket i eksamensoppgaver og undervisning vanskelig. Tilsvarende svarer 20,2 prosent at de har opplevd tilfeller der det er vanskelig å forstå dialekter i undervisningen.

Siden en såpass stor andel av studentene opplever språket som vanskelig er det interessant å se om noe av dette kan forklares med minoritetsbakgrunn. Krysstabellanalysene viser imidlertid ingen sterk korrelasjon mellom de to variablene. Samvariasjonen mellom de to variablene er kun signifikant på spørsmålet om språket i lærebøkene og spørsmålet om dialekter i undervisningen, og i begge tilfellene er det en svak grad av assosiasjon. Siden ikke-vestlig minoritetsbakgrunn i liten grad forklarer variasjonen i språkforståelse ble det gjort en test der morsmål ble benyttet som uavhengig variabel. Her finner vi en sammenheng på 3 av 4 spørsmål, med unntak av spørsmålet om dialekter, men assosiasjonen er igjen svak og fungerer dermed dårlig som indikator.

På bakgrunn av analysene kan vi si at minoritetsstudentene ikke opplever noen større utfordringer knyttet til språk. Samtidig ville det ikke være unaturlig om alle til tider finner det juridiske språket utfordrende. Eller at dette, i det minste, vil være påvirket av hvor langt i studiet man har kommet, hvilke bakgrunnskunnskaper man har, osv. Derfor oppfattes det som interessant at såpass mange av

minoritetsstudentene svarer at de *aldri* har utfordringer med språket, i motsetning til majoritetsstudentene, på alle spørsmålene unntatt det om dialekter. I forlengelsen av dette kan nevnes at kji-kvadrattesten ikke indikerer retning for samvariasjonen, dermed er det heller ikke umiddelbart tydelig om samvariasjonen faktisk peker i retning av at minoritetsstudenter opplever språket i lærebøkene/undervisningen/eksamensoppgaver som *mer vanskelig* enn majoritetsstudentene, dog med en svak grad av assosiasjon. Derimot kan det heller se ut som om samvariasjonen peker i retning av at de oppfatter den som *mindre vanskelig*. Her ligger det kanskje noen forventninger om hva man bør/skal svare, utøvelse av identitet, karakternivå eller lignende som vi ikke har kjennskap til.

SOSIALT (ARRANGEMENTER/DRIKKEKULTUR)

Drikkekultur er et tema som var oppe til diskusjon i forbindelse med den forrige undersøkelsen som ble gjort her ved Juridisk fakultet. Her ble blant annet Juristforeningens «Ølmøter», med klare assosiasjoner til alkohol tatt opp, til tross for at dette altså er et arrangement der fest og alkohol ikke skal være i fokus. Videre ble det diskutert hva slags arrangementer som faktisk finnes og viktigheten av å ha arrangementer der studenter med minoritets- og majoritetsbakgrunn kan delta under like forutsetninger. Viktigheten av alkoholfrie arrangementer under fadderuken ble også tatt opp. På spørsmål om man har deltatt på arrangementer i forbindelse med fadderuken svarer den overveiende majoriteten av alle studenter at de har deltatt på noen arrangementer. 25 prosent deltok på alt. 14 prosent har vært fadder og 15 prosent deltok ikke. Prosenten som deltar er relativt likt fordelt mellom de med vestlig og ikke-vestlig bakgrunn, men en noe høyere andel minoritetsstudenter svarer at de ikke deltok på arrangementer (18,3 prosent versus 14,6 prosent majoritetsstudenter). Det er også en lavere andel (5 prosent) av minoritetsstudentene som har vært fadder. Et påfallende funn er videre at 83,8 prosent av *alle* studentene svarer at de ganske eller svært ofte opplever at det er mye fokus på alkohol under sosiale arrangementer. Krysstabellanalysen viser at studenter med minoritetsbakgrunn i større grad enn majoritetsstudentene svarer at de ganske eller svært ofte opplever det slik, med 92,8 prosent versus 82,9 prosent. Når det gjelder syn på hvorvidt det er greit å delta på arrangementer der medstudenter drikker alkohol fordeler resultatene seg litt annerledes. 53,9 prosent av majoritetsstudentene og 45,8 prosent av minoritetsstudentene svarer at *ja, det er bare gøy*. Mens 1,4 prosent av majoritet og 8,5 prosent av minoritetsstudentene synes ikke det er greit å delta på sosiale arrangementer der alkohol er involvert. På spørsmål om drikkekultur blant studenter virker

ekskluderende svarer 48,3 prosent av minoritetsstudentene at de *ikke i det hele tatt*, eller *ikke så ofte*, opplever drikkekultur som ekskluderende. 69 prosent av majoritetsstudentene svarer det samme. 16,7 prosent av minoritetsstudentene opplever svært ofte drikkekulturen ekskluderende, mens 28,3 prosent opplever det ganske ofte slik. 26 prosent av majoritetsstudentene krysser av i én av to kategorier. Til tross for at mange minoritetsstudenter opplever både et overdrevent fokus på alkohol og en ekskluderende drikkekultur under fadderuka svarer flertallet (76,7 prosent) av disse at de har deltatt på noen eller alle arrangementer.

LITTERATUR

Bakken, Anders (2010). Prestasjonsforskjeller i Kunnskapsløftets første år. Kjønn, minoritetsstatus og foreldrenes utdanning. Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring.

Bourdieu, Pierre (1984). *Distinction: A Social Critique of the Judgement of Taste*. London: Routledge

Bourdieu, P. (2006): Kapitalens former. Agora nr. 1-2, s. 5-27.

Bourdieu, P. og Jean-Claude Passeron (1977). *Reproduction in Education, Society and Culture*. London: Sage

Fekjær, Silje og Gunn Elisabeth Birkelund (2007). Does the ethnic composition of upper secondary schools influence educational achievement and attainment? A multilevel analysis of the Norwegian case. *European Sociological Review*, Vol. 23.

Fekjær, Silje Noack (2007). New differences, old explanations - Can educational differences between ethnic groups in Norway be explained by social background?. *Ethnicities*. Vol. 7.

Hansen, Marianne Nordli (2009). Sosiale nettverk og karriere – tilfellet jurister. *Søkelys på arbeidslivet*, 26(1), s 45- 58

Hansen, Marianne Nordli (1999). Utdanningspolitikk og ulikhet. Rekrutteringen til høyere utdanning 1985-1996. *Tidsskrift for samfunnsforskning*. s. 173- 203

Leirvik, Marianne Stærkebye (2014). Mer enn klasse: Betydningen av «etnisk kapital» og «subkulturell kapital» for utdanningsatferd blant etterkommere av innvandrere, PhD.

Nordahl, T. (2003): Makt og avmakt i samarbeidet mellom hjem og skole. Rapport 13/03. Oslo: NOVA.

Olaussen, Leif Petter (2015). Juristprofesjonen – en lagdelt sosial elitegruppe. *Kritisk Juss*, 41(3), s. 134-160.

Prieur, Annick (2004). *Balansekunstnere. Betydning av innvandrerbakgrunn i Norge*. Oslo: Pax forlag

Raaum, Oddbjørn (2003). Familiebakgrunn, oppvekstmiljø og utdanningskarrierer. Utdanning 2003. SSB rapport.

Statistisk sentralbyrå (2013). Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i grunnskolen. En analyse av karakterdata og resultater fra nasjonale prøver i 2012. Rapport 65/2013.

Støren, Liv Anne (2009). Choice of Study and Persistence in Higher Education by Immigrant Background, Gender, and Social Background. NIFU STEP rapport; 2009-43.

 TABELLER

TABELL 1

Et yrke hvor jeg kan bruke mine evner ^ Hvor er du og dine foreldre født? Crosstabulation

			Hvor er du og dine foreldre født?		Total
			Vestlig	Ikke-vestlig	
Et yrke hvor jeg kan bruke mine evner	0	Count	2	1	3
		% within Hvor er du og dine foreldre født?	0.4%	1.7%	0.5%
	ingen betydning	Count	1	1	2
		% within Hvor er du og dine foreldre født?	0.2%	1.7%	0.4%
	noe betydning	Count	31	4	35
		% within Hvor er du og dine foreldre født?	6.1%	6.7%	6.2%
	viktig	Count	473	54	527
		% within Hvor er du og dine foreldre født?	93.3%	90.0%	92.9%
Total		Count	507	60	567
		% within Hvor er du og dine foreldre født?	100.0%	100.0%	100.0%

TABELL 2

Et yrke som tilfredsstillter mine faglige interesser ^ Hvor er du og dine foreldre født? Crosstabulation

			Hvor er du og dine foreldre født?		Total
			Vestlig	Ikke-vestlig	
Et yrke som tilfredsstillter mine faglige interesser	0	Count	3	0	3
		% within Hvor er du og dine foreldre født?	0.6%	0.0%	0.5%
	ingen betydning	Count	2	0	2
		% within Hvor er du og dine foreldre født?	0.4%	0.0%	0.4%
	noe betydning	Count	59	5	64
		% within Hvor er du og dine foreldre født?	11.6%	8.3%	11.3%
	viktig	Count	443	55	498
		% within Hvor er du og dine foreldre født?	87.4%	91.7%	87.8%
Total		Count	507	60	567
		% within Hvor er du og dine foreldre født?	100.0%	100.0%	100.0%

TABELL 3

Høy inntekt * Hvor er du og dine foreldre født? Crosstabulation

			Hvor er du og dine foreldre født?		Total
			Vestlig	Ikke-vestlig	
Høy inntekt 0	Count		1	1	2
	% within Hvor er du og dine foreldre født?		0.2%	1.7%	0.4%
	ingen betydning	Count	48	6	54
	% within Hvor er du og dine foreldre født?		9.5%	10.0%	9.5%
noe betydning	Count	325	28	353	
	% within Hvor er du og dine foreldre født?		64.1%	46.7%	62.3%
viktig	Count	133	25	158	
	% within Hvor er du og dine foreldre født?		26.2%	41.7%	27.9%
Total	Count	507	60	567	
	% within Hvor er du og dine foreldre født?		100.0%	100.0%	100.0%

TABELL 4

Et vel ansett yrke * Hvor er du og dine foreldre født? Crosstabulation

			Hvor er du og dine foreldre født?		Total
			Vestlig	Ikke-vestlig	
Et vel ansett yrke 0	Count		2	0	2
	% within Hvor er du og dine foreldre født?		0.4%	0.0%	0.4%
	ingen betydning	Count	87	8	95
	% within Hvor er du og dine foreldre født?		17.2%	13.3%	16.8%
noe betydning	Count	269	27	296	
	% within Hvor er du og dine foreldre født?		53.1%	45.0%	52.2%
viktig	Count	149	25	174	
	% within Hvor er du og dine foreldre født?		29.4%	41.7%	30.7%
Total	Count	507	60	567	
	% within Hvor er du og dine foreldre født?		100.0%	100.0%	100.0%

TABELL 5

Mulighet for å få en ledende stilling * Hvor er du og dine foreldre født? Crosstabulation

			Hvor er du og dine foreldre født?		Total
			Vestlig	Ikke-vestlig	
Mulighet for å få en ledende stilling	0	Count % within Hvor er du og dine foreldre født?	1 0.2%	3 5.0%	4 0.7%
	ingen betydning	Count % within Hvor er du og dine foreldre født?	131 25.8%	10 16.7%	141 24.9%
	noe betydning	Count % within Hvor er du og dine foreldre født?	256 50.5%	28 46.7%	284 50.1%
	viktig	Count % within Hvor er du og dine foreldre født?	119 23.5%	19 31.7%	138 24.3%
Total		Count % within Hvor er du og dine foreldre født?	507 100.0%	60 100.0%	567 100.0%

TABELL 6

Mulighet for å arbeide i utlandet * Hvor er du og dine foreldre født? Crosstabulation

			Hvor er du og dine foreldre født?		Total
			Vestlig	Ikke-vestlig	
Mulighet for å arbeide i utlandet	0	Count % within Hvor er du og dine foreldre født?	3 0.6%	1 1.7%	4 0.7%
	ingen betydning	Count % within Hvor er du og dine foreldre født?	177 34.9%	17 28.3%	194 34.2%
	noe betydning	Count % within Hvor er du og dine foreldre født?	217 42.8%	23 38.3%	240 42.3%
	viktig	Count % within Hvor er du og dine foreldre født?	110 21.7%	19 31.7%	129 22.8%
Total		Count % within Hvor er du og dine foreldre født?	507 100.0%	60 100.0%	567 100.0%

TABELL 7

Nærhet til min hjemlass ^ Hvor er du og dine foreldre født? Crosstabulation

			Hvor er du og dine foreldre født?		Total
			Vestlig	Ikke-vestlig	
Nærhet til min hjemlass 0	Count		1	1	2
	% within Hvor er du og dine foreldre født?		0.2%	1.7%	0.4%
	ingen betydning	Count	110	15	125
	% within Hvor er du og dine foreldre født?		21.7%	25.0%	22.0%
noe betydning	Count	222	30	252	
	% within Hvor er du og dine foreldre født?		43.8%	50.0%	44.4%
viktig	Count	174	14	188	
	% within Hvor er du og dine foreldre født?		34.3%	23.3%	33.2%
Total	Count	507	60	567	
	% within Hvor er du og dine foreldre født?		100.0%	100.0%	100.0%

TABELL 8

Selvstendig arbeid ^ Hvor er du og dine foreldre født? Crosstabulation

			Hvor er du og dine foreldre født?		Total
			Vestlig	Ikke-vestlig	
Selvstendig arbeid 0	Count		3	1	4
	% within Hvor er du og dine foreldre født?		0.6%	1.7%	0.7%
	ingen betydning	Count	22	7	29
	% within Hvor er du og dine foreldre født?		4.3%	11.7%	5.1%
noe betydning	Count	222	24	246	
	% within Hvor er du og dine foreldre født?		43.8%	40.0%	43.4%
viktig	Count	260	28	288	
	% within Hvor er du og dine foreldre født?		51.3%	46.7%	50.8%
Total	Count	507	60	567	
	% within Hvor er du og dine foreldre født?		100.0%	100.0%	100.0%

TABELL 9

Samarbeid med andre mennesker ^ Hvor er du og dine foreldre født? Crosstabulation

			Hvor er du og dine foreldre født?		Total
			Vestlig	Ikke-vestlig	
Samarbeid med andre mennesker	0	Count % within Hvor er du og dine foreldre født?	3 0.6%	1 1.7%	4 0.7%
	ingen betydning	Count % within Hvor er du og dine foreldre født?	36 7.1%	7 11.7%	43 7.6%
	noe betydning	Count % within Hvor er du og dine foreldre født?	247 48.7%	23 38.3%	270 47.6%
	viktig	Count % within Hvor er du og dine foreldre født?	221 43.6%	29 48.3%	250 44.1%
Total		Count % within Hvor er du og dine foreldre født?	507 100.0%	60 100.0%	567 100.0%

TABELL 10

Å gjøre noe for samfunnet ^ Hvor er du og dine foreldre født? Crosstabulation

			Hvor er du og dine foreldre født?		Total
			Vestlig	Ikke-vestlig	
Å gjøre noe for samfunnet	0	Count % within Hvor er du og dine foreldre født?	2 0.4%	1 1.7%	3 0.5%
	ingen betydning	Count % within Hvor er du og dine foreldre født?	43 8.5%	5 8.3%	48 8.5%
	noe betydning	Count % within Hvor er du og dine foreldre født?	157 31.0%	8 13.3%	165 29.1%
	viktig	Count % within Hvor er du og dine foreldre født?	305 60.2%	46 76.7%	351 61.9%
Total		Count % within Hvor er du og dine foreldre født?	507 100.0%	60 100.0%	567 100.0%

TABELL 11

Et yrke hvor jeg kan hjelpe mennesker ^ Hvor er du og dine foreldre født? Crosstabulation

			Hvor er du og dine foreldre født?		Total
			Vestlig	Ikke-vestlig	
Et yrke hvor jeg kan hjelpe mennesker	0	Count % within Hvor er du og dine foreldre født?	4 0.8%	2 3.3%	6 1.1%
	ingen betydning	Count % within Hvor er du og dine foreldre født?	38 7.5%	3 5.0%	41 7.2%
	noe betydning	Count % within Hvor er du og dine foreldre født?	167 32.9%	11 18.3%	178 31.4%
	viktig	Count % within Hvor er du og dine foreldre født?	298 58.8%	44 73.3%	342 60.3%
Total	Count % within Hvor er du og dine foreldre født?	507 100.0%	60 100.0%	567 100.0%	

TABELL 12

Mye fritid og ferie ^ Hvor er du og dine foreldre født? Crosstabulation

			Hvor er du og dine foreldre født?		Total
			Vestlig	Ikke-vestlig	
Mye fritid og ferie	0	Count % within Hvor er du og dine foreldre født?	3 0.6%	2 3.3%	5 0.9%
	ingen betydning	Count % within Hvor er du og dine foreldre født?	87 17.2%	19 31.7%	106 18.7%
	noe betydning	Count % within Hvor er du og dine foreldre født?	309 60.9%	29 48.3%	338 59.6%
	viktig	Count % within Hvor er du og dine foreldre født?	108 21.3%	10 16.7%	118 20.8%
Total	Count % within Hvor er du og dine foreldre født?	507 100.0%	60 100.0%	567 100.0%	

TABELL 13

Å arbeide med det samme som mine venner ^ Hvor er du og dine foreldre født? Crosstabulation

			Hvor er du og dine foreldre født?		Total
			Vestlig	Ikke-vestlig	
Å arbeide med det samme som mine venner	0	Count % within Hvor er du og dine foreldre født?	4 0.8%	2 3.3%	6 1.1%
	ingen betydning	Count % within Hvor er du og dine foreldre født?	427 84.2%	54 90.0%	481 84.8%
	noe betydning	Count % within Hvor er du og dine foreldre født?	63 12.4%	4 6.7%	67 11.8%
	viktig	Count % within Hvor er du og dine foreldre født?	13 2.6%	0 0.0%	13 2.3%
Total	Count % within Hvor er du og dine foreldre født?	507 100.0%	60 100.0%	567 100.0%	

TABELL 14

Et yrke som kan kombineres med å ha barn ^ Hvor er du og dine foreldre født? Crosstabulation

			Hvor er du og dine foreldre født?		Total
			Vestlig	Ikke-vestlig	
Et yrke som kan kombineres med å ha barn	0	Count % within Hvor er du og dine foreldre født?	1 0.2%	1 1.7%	2 0.4%
	ingen betydning	Count % within Hvor er du og dine foreldre født?	84 16.6%	9 15.0%	93 16.4%
	noe betydning	Count % within Hvor er du og dine foreldre født?	154 30.4%	20 33.3%	174 30.7%
	viktig	Count % within Hvor er du og dine foreldre født?	268 52.9%	30 50.0%	298 52.6%
Total	Count % within Hvor er du og dine foreldre født?	507 100.0%	60 100.0%	567 100.0%	

TABELL 15

At mine foreldre blir stolte av meg ^ Hvor er du og dine foreldre født? Crosstabulation

			Hvor er du og dine foreldre født?		Total
			Vestlig	Ikke-vestlig	
At mine foreldre blir stolte av meg	0	Count % within Hvor er du og dine foreldre født?	2 0.4%	2 3.3%	4 0.7%
	ingen betydning	Count % within Hvor er du og dine foreldre født?	200 39.4%	14 23.3%	214 37.7%
	noe betydning	Count % within Hvor er du og dine foreldre født?	219 43.2%	27 45.0%	246 43.4%
	viktig	Count % within Hvor er du og dine foreldre født?	86 17.0%	17 28.3%	103 18.2%
Total		Count % within Hvor er du og dine foreldre født?	507 100.0%	60 100.0%	567 100.0%